

МІНІСТЕРСТВО ГИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

ВАРТІСТЬ БІЗНЕСУ: ОЦІНКА ТА МАКСИМІЗАЦІЯ
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

всі спеціальності
всі спеціальності
другий (магістерський)
всі освітні програми

Вид дисципліни
Мова викладання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри фінансів

Журавльова І. В.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 2 від 30.08.2019 р.

Розробник:
Полтініна О. П., к.е.н., доц. кафедри фінансів.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна «Реєстрація бізнесу та складання фінансової звітності» буде корисна майбутнім спеціалістам економічних спеціальностей, які планують працювати в реальному секторі економіки.

Опанування знаннями, щодо можливості оцінювання вартості бізнесу дозволять здійснювати застосування на практиці підходів до оцінювання вартості бізнесу та розробляти заходи із її мінімізації.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування компетентностей з управління вартістю бізнесу в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

засвоєння основних принципів обґрунтованого вибору оптимального методичного підходу до оцінювання ринкової вартості підприємства;

оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу, ідентифікації та оцінювання чинників, що впливають на ринкову вартість підприємства;

оволодіння навичками розробки комплексу заходів із управління вартістю підприємства з використанням сучасних фінансових інструментів, зокрема, враховуючи позиціонування підприємства на фондовому ринку.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічні процеси та події, що впливають на ринкову вартість бізнесу.

Предметом навчальної дисципліни є перелік заходів щодо управління вартістю бізнесу.

Курс	1М	
Семестр	1 або 2	
Кількість кредитів ECTS	4	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	30
	семінарські, практичні	16
	лабораторні	14
Самостійна робота		60
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Назва компетентності	Складові компетентності
Обирати оптимальний методичний підхід до оцінки ринкової вартості підприємства	Здатність до практичного застосування міжнародних та вітчизняних стандартів оцінки
	Систематизувати переваги та недоліки існуючих підходів та методів оцінювання вартості підприємства
	Застосовувати кожен із методів оцінки вартості підприємства на практиці
	Порівнювати результати оцінювання ринкової вартості підприємства, отримані із застосуванням різних методів
Розробляти ефективні заходи із управління вартістю активів та капіталу підприємства	Визначати вплив ринкової вартості цінних паперів підприємства на його вартісну оцінку
	Здійснювати вибір оптимальної структури капіталу, який забезпечить максимізацію ринкової вартості підприємства
	Формувати критерії для оцінки результативності управління активами та капіталом в системі вартісноорієнтованого управління підприємством
	Розробляти комплекс заходів із управління вартістю підприємства на основі раціоналізації структури капіталу та використання активів
Здійснювати прийняття управлінських рішень щодо максимізації ринкової вартості підприємства, з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища	Діагностувати чинники зовнішнього середовища, що впливають на ринкову вартість підприємства
	Прогнозувати ринкову вартість підприємства за умови оптимістичного та песимістичного сценаріїв розвитку економіки держави
	Розробляти заходи із нейтралізації негативного впливу зовнішнього середовища на ринкову вартість підприємства

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретико-методичні основи вартісно-орієнтованого управління підприємством

Тема 1. Предмет та зміст управління вартістю підприємства

- 1.1. Економічний зміст вартості
- 1.2. Сутність вартісноорієнтованого управління підприємством
- 1.3. Значення управління вартістю в системі менеджменту підприємства

Тема 2. Концепції та інформаційне забезпечення управління вартістю підприємства

- 2.1. Міжнародні стандарти оціночної діяльності
- 2.2. Національні стандарти оціночної діяльності
- 2.3. Сучасне інформаційне забезпечення оціночної діяльності

Тема 3. Підходи до оцінки вартості підприємства

- 3.1. Дохідний підхід до оцінки вартості підприємства
- 3.2. Витратний підхід до оцінки вартості підприємства
- 3.3. Порівняльний підхід до оцінки вартості підприємства

Змістовий модуль 2.

Внутрішньогосподарська організація управління вартістю підприємства

Тема 4. Позичування підприємства на фондовому ринку, як елемент управління вартістю

4.1. Форми та види фінансових інструментів

4.2. Чинники, що впливають на зростання ринкової вартості цінних паперів підприємства

4.3. Джерела інформації про фондову активність підприємства

4.4. Визначення напрямів управління вартістю підприємства шляхом активізації його діяльності на фондовому ринку

Тема 5. Раціоналізація структури капіталу за критерієм вартості підприємства

5.1. Критеріальний вибір оптимальної структури капіталу підприємства

5.2. Визначення впливу вартості капіталу на ринкову вартість підприємства

Тема 6. Взаємозв'язок інвестиційної діяльності та управління вартістю підприємства

6.1. Визначення основних показників ефективності інвестиційної діяльності підприємства

6.2. Узгодження процесу управління інвестиційною діяльністю та вартістю підприємства

4. Програма викладання лабораторних робіт

Лабораторна робота за темою 2. "Законодавче забезпечення управління вартістю підприємства в Україні"

Лабораторна робота за темою 3. "Порівняльний аналіз підходів до оцінки вартості підприємства"

Лабораторна робота за темою 4. "Сутність та особливості функціонування підприємства на фондовому ринку"

5. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна робота на лекційних заняттях; виконання та захист лабораторних завдань; проведення письмової контрольної роботи.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі письмової контрольної роботи та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час лабораторних занять проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання лабораторних завдань;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Письмова контрольна робота проводиться два рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити

необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює 100. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 60.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Теми та модулі			Лекції	Практики	Лабораторні роботи	Колоквіум	Всього
Модуль 1 "Теоретико-методичні основи вартісно-орієнтованого управління підприємством"	Тема 1	1 – 4 weeks	2	8	2	-	12
	Тема 2	5 – 6 weeks	2	8	2	-	12
	Тема 3	6 – 9 weeks	4	8	4	15	31
Модуль 2 "Внутрішньогосподарська організація управління вартістю підприємства"	Тема 4	10 – 12 weeks	2	4	2	-	8
	Тема 5	13 – 15 weeks	4	8	2	-	14
	Тема 6	16 – 17 weeks	2	4	2	15	23
			16	40	14	30	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Рекомендована література

Основна

1. Закон України „Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12 липня 2001 р. № 2658-III // ВВР. – 2001. - №47. – Ст. 251.
2. Валдайцев С.В. Оценка бизнеса: учеб. – 2-е изд., перераб. и доп./ С.В. Валдайцев. - М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 360 с.
3. Дамодаран А. Инвестиционная оценка. Инструменты и методы оценки любых активов. / Пер. с англ. – 7-е изд. – М. Альпина Паблшер, 2011.
4. Корягін М. Теоретико-методологічні засади оцінки вартості підприємства / Корягін М., Шевчук В. // Економіст. – 2012. – № 10. – С. 58–60.
5. Корягін М.В. Оцінювання вартості підприємства в системі бухгалтерського обліку : Монографія / М.В. Корягін. — Львів: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2012. — 62 с.
6. Круш П.В. Оцінка бізнесу: Навчальний посібник / П.В. Круш, С.В. Полищук. – Київ, 2004. – 264 с.
7. Патрушева О.Г., Брюханов Д.Ю., Белкін Д.А. Управління вартістю промислових підприємств: теорія, методика, практика. - Ярославль: Ярославський держ. ун-т, 2007. - 296 с.
8. Старик Р.Я. Методологічні аспекти оцінки рівня інтелектуального капіталу / Р. Я. Старик // Науковий вісник НЛТУ України, 2010. – № 20. – С. 233–241.
9. Полтініна О. П. Підходи до формування та використання фінансових ресурсів в аспекті вартісно-орієнтованого управління підприємством / О. П. Полтініна // Економіка, фінанси, право – 2016 – № 12/3 – С. 38-42
10. Полтініна О. П. Управління вартістю підприємства : навчальний посібник / О. П. Полтініна // Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 140 с

Додаткова

11. Астраханцева І.А. Фінансове моделювання вартості підприємств в невизначених економічних умовах // Фундаментальні дослідження. - 2011. - №4. - С. 154-160.
12. Березін О.В. Управління потенціалом підприємства : навч. посібн. / О.В. Березін, С.Т. Дуда, Н.Г. Міценко. – Львів : Вид-во ""Магнолія 2006"" , 2011. – 308 с."
13. Гаппоева А.К., Аксоров М.Г. Управління вартістю підприємства як необхідна умова його сталого розвитку // Економічний вісник Ростовського державного університету. - 2010. - Т. 8. - №1. - С. 7-12.
14. Загородній А.Г. Облік і аудит: термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Г.О. Партин, Л.М. Пилипенко. — 2-ге вид, допрац. і доп. — Львів: Видавництво Львівської політехніки; ПП НВФ «Біарп», 2012. — 632 с.
15. Когденко В.Г. Анализ показателей создания стоимости // Экономический анализ: теория и практика. 2010. № 19. С. 11-20

Ресурси мережі Internet:

16. Афанасьєва Т. А. Управління вартістю підприємства [Електронний ресурс] / Т. А. Афанасьєва. – Режим доступу : <http://intkonf.org/afanaseva-ta-upravlinnya-vartistyu-pidприємства/>
17. Яч И., Седларж Й., Зайцев А.А., Зайцев А.В. Управление стоимостью бизнеса на основе оценки неидентифицируемых нематериальных активов // Креативная экономика. — 2014. — № 7 (91). — с. 28-39. — <http://www.creativeconomy.ru/articles/32551/>
18. Deng M., Easton P.D., Yeo J. Another Look at Equity and Enterprise Valuation based on Multiples // Social science researchnetwork. URL: http://papers.ssm.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1462794.
19. Dittmann I. Biases and Error Measures, How to Compare Valuation Methods // Social science research network. URL: http://papers.ssm.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=947436
20. ВАРТІСТЬ БІЗНЕСУ: ОЦІНКА ТА МАКСИМІЗАЦІЯ [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/index.php?categoryid=154>